

הגדה של פסח

NEOT MORDECHAI

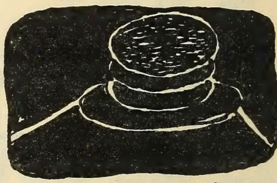
הִנְנִי מוּכָן
וּמְזוּמָּן
לְקַיֵּם מִצְוַת
עֲשֵׂה וּלְסַפֵּר
בִּיצִיאַת מִצְרַיִם
יַחַד עִם
כָּל יִשְׂרָאֵל

לַחְמָא עַנְיָא דִּי אֲכַלוּ אַבְהָתָנָא בְּאַרְעָא דְמִצְרָיִם

כָּל דִּכְפִין יֵיתֵי וְיֵיכוֹל
כָּל דִּצְרִיךְ יֵיתֵי וְיִפְסַח
הָשַׁתָּא הָכָא
לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל
הָשַׁתָּא עַבְדֵי
לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּנֵי חוֹרִין

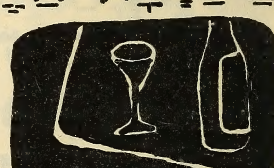
מַה נִּשְׁתַּנָּה
הַלַּיְלָה הַזֶּה
מִכָּל הַלֵּילוֹת

שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת
אָנוּ אוֹכְלִין חָמֵץ
וּמַצָּה; הַלַּיְלָה הַזֶּה
כֻּלּוֹ מַצָּה; שֶׁבְּכָל

הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין
שְׁאָר יְרָקוֹת
הַלַּיְלָה הַזֶּה מָרוֹר

שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אֵין
אָנוּ מַטְבִּילִין אֲפִילוּ
פַּעַם אֶחָת; הַלַּיְלָה
הַזֶּה שְׁתֵּי פְעָמִים; שֶׁבְּכָל
הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין

בֵּין יוֹשְׁבִין וּבֵין
מְסֻבִּין; הַלַּיְלָה הַזֶּה
כֻּלָּנוּ מְסֻבִּין

עֲבָדִים
הָיִינוּ
לְפַרְעֹה
בְּמִצְרָיִם

וַיּוֹצִיאֵנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ
מִשָּׁם בְּיָד חֲזָקָה
וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה; וְאִלּוּ
לֹא הוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ
בָּרוּךְ הוּא אֶת
אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם
הֲרֵי אָנוּ וּבָנֵינוּ וּבְנֵי
בָנֵינוּ מְשֻׁעְבָּדִים
הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם

ואפילו
כלנו חכמים
כלנו נבונים
כלנו זקנים
כלנו יודעי תורה
מצוה עלינו לספר
ביציאת מצרים
וכל המרבה לספר
ביציאת מצרים
הרי זה משבח

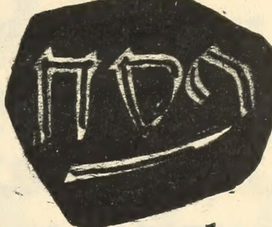
מאבות אל בנים דרך
כל הדורות נמסר דבר
יציאת מצרים זכרון איתן
אשר איננו מחויר
ואיננו דהה:

בְּכָל דּוֹר וָדוֹר
חַיָּב אָדָם
לִרְאוֹת אֶת
עַצְמוֹ כְּאִלּוּ
הוּא יָצָא
מִמִּצְרָיִם

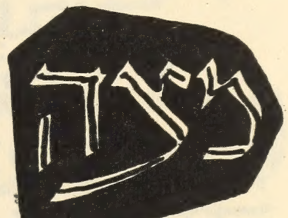
אין לך שיא של הכרה
הסטורית מרומם מזה, ואין
לך התמזגות של יחיד וכלל
ברחבי כדור העולם ובעמקי
הדורות גדולה מאשר בצו
פדגוגי עתיק זה: איני יודע
יצירה ספרותית יותר מחנכת
לתעב העבדות ולאהבת החרות
כספור השעבוד
ויציאת מצרים
ואינני יודע שום זכרון עתיק
שכלו מופנה לקראת העתיד
שכלו סמל להווה ולעתידנו.
כזכר ליציאת מצרים
איזה יצר החרות עמוק
שבוע בלב עם שיכול היה
באביב ימין ליצור יצירה
גאונית כזאת
ולמסור אותה
מדור לדור

רַבָּן גַּמְלִיאֵל הָיָה אוֹמֵר: כָּל
שֶׁלֹּא אָמַר שְׁלשָׁה דְבָרִים אֵלּוּ
בְּפֶסַח לֹא יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ וְאֵלּוּ הֵן

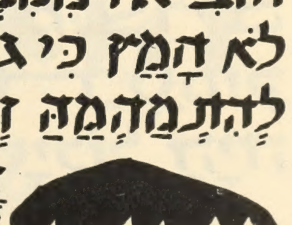
פֶּסַח מַצָּה וּמָרוֹר

שֶׁהָיוּ אֲבוֹתֵינוּ אוֹכְלִין
בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם
עַל שׁוּם מָה: עַל שׁוּם
שֶׁפָּסַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא
עַל בָּתֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם

זוּ שֶׁאָנוּ אוֹכְלִים עַל
שׁוּם מָה: עַל שׁוּם
שֶׁלֹּא הִסְפִּיק בְּצֵקָם שֶׁל
אֲבוֹתֵינוּ לְהַחֲמִיץ
שֶׁנֶּאֱמַר: וַיֹּאפוּ אֶת הַבָּצֵק אֲשֶׁר
הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עֻגֹת מַצּוֹת כִּי
לֹא חָמֵץ כִּי גֹרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכְלוּ
לְהִתְמַהְמֵהַּ וְגַם צֵדָה לֹא עָשׂוּ לָהֶם

זֶה שֶׁאָנוּ אוֹכְלִים עַל
שׁוּם מָה: עַל שׁוּם
שֶׁמֵּרְרוּ הַמִּצְרִים אֶת
חַיֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם

מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ
וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה וְרַבִּי עֲקִיבָא
וְרַבִּי טַרְפוֹן שֶׁהָיוּ מְסֻבִּין בִּבְנֵי בְרַק
וְהָיוּ מְסַפְּרִים בִּיצִיאַת מִצְרַיִם כָּל
אוֹתוֹ הַלַּיְלָה עַד שֶׁבָּאוּ תַלְמִידֵיהֶם
וְאָמְרוּ לָהֶם רַבּוֹתֵינוּ
הִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית

לֵיל שִׁמֻּרִים הוּא לַה׳
לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְדוֹרוֹתָם

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה הֲרֵי אֲנִי
כְּבֶן שִׁבְעִים שָׁנָה וְלֹא זָכִיתִי שֶׁתֵּאָמֵר
יְצִיאַת מִצְרַיִם בַּלֵּילוֹת עַד שֶׁדְּרָשָׁהּ בֶּן זוֹמָא
שֶׁנֶּאֱמַר לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ
יְמֵי חַיֶּיךָ הַיָּמִים
כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ הַלֵּילוֹת
וַחֲכָמִים אוֹמְרִים
יְמֵי חַיֶּיךָ הָעוֹלָם הַזֶּה
כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ
לְהָבִיא לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ

לֵיל שִׁמֻּרִים הוּא לַה׳
לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְדוֹרוֹתָם

וימת יוסף וכל אחיו
וכל הדור ההוא : ובני
ישראל פרו וישרצו
וירבו ויעצמו במאד
מאד ותמלא הארץ
אתם : ויקם מלך חדש על מצרים
אשר לא ידע את יוסף : ויאמר
אל עמו הנה עם בני ישראל
רב ועצום ממנו : הבה נתחכמה
לו פן ירבה והיה כי תקראנה
מלחמה ונוסף גם הוא על
שנאינו ונלחם בנו ועלה מן
הארץ : וישימו עליו שרי
מסים למען ענתו בסבלתם
ויבן ערי מסכנות לפרעה את
פתם ואת רעמסס :

וכאשר יענו אתו
כן ירבה
וכן יפרץ

וַיָּקֻצוּ מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וַיַּעֲבִדוּ מִצְרַיִם אֶת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל בְּפָרֶךְ: וַיְמָרְרוּ אֶת
חַיֵּיהֶם בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה
בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים וּבְכָל עֲבוֹדָה בַּשָּׂדֶה
אֵת כָּל עֲבוֹדָתָם אֲשֶׁר עָבְדוּ בָהֶם
בְּפָרֶךְ: וַיְצַו פַּרְעֹה לְכָל עַמּוֹ לֵאמֹר
כָּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד הַיְאֹרָה תַּשְׁלִיכֻהוּ
וְכָל הַבַּת תְּחַיּוּן

עֲבָדִים הָיִינוּ
לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם

וַיְצַו בַּיּוֹם הַהוּא אֶת הַנֹּגְשִׂים
בָּעָם וְאֶת שֹׁטְרָיו לֵאמֹר: לֹא
תֹאסִפוּן לָתֵת תֶּבֶן לָעָם לִלְבֹּן
הַלְּבֵנִים כִּתְמוֹל שִׁלְשֹׁם הֵם יֵלְכוּ
וְקֹשְׁשׁוּ לָהֶם תֶּבֶן: וְאֶת מַתְכֹּנֶת
הַלְּבֵנִים אֲשֶׁר הֵם עוֹשִׂים תְּמוֹל
שִׁלְשֹׁם תָּשִׂימוּ עֲלֵיהֶם לֹא תִגְרְעוּ
מִמֶּנּוּ כִּי נִרְפִּים הֵם וְעַל כֵּן הֵם
צוֹעֲקִים לֵאמֹר נֵלְכָה נִזְבְּחָה
לֵאלֹהֵינוּ:

וַיֵּצְאוּ נֹגְשֵׂי הָעָם
וְשֹׁטְרָיו וַיֹּאמְרוּ אֶל
הָעָם לֵאמֹר כֹּה אָמַר
פַּרְעֹה אֵינֶנִּי נֹתֵן לָכֶם
תֶּבֶן׃ אַתֶּם לְכוּ קְחוּ לָכֶם תֶּבֶן
מֵאֲשֶׁר תִּמְצָאוּ כִּי אֵין נִגְרָע
מֵעֲבֹדַתְכֶם דָּבָר׃
וַיָּפֶץ הָעָם בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם
לְקֹשֵׁשׁ קַשׁ לַתֶּבֶן
וְהַנֹּגְשִׂים אָצִים לֵאמֹר
כַּלּוּ מַעֲשֵׂיכֶם דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ
כַּאֲשֶׁר בִּהְיוֹת הַתֶּבֶן
וַיֻּכּוּ שֹׁטְרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
שָׂמוּ עֲלֵהֶם נֹגְשֵׂי פַרְעֹה לֵאמֹר
מַדּוּעַ לֹא כִלִּיתֶם חָקְכֶם לִלְבֹּן
כִּתְמוֹל שִׁלְשֹׁם גַּם הַיּוֹם׃ וַיָּבֹאוּ
שֹׁטְרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּצְעֲקוּ לֵאמֹר
לָמָּה תַעֲשֶׂה כֹה לַעֲבָדֶיךָ
תֶּבֶן אֵין נִתָּן לַעֲבָדֶיךָ
וּלְבֵנִים אֹמְרִים לָנוּ עֲשׂוּ
וְהִנֵּה עֲבָדֶיךָ מֻכִּים

בַּיָּמִים הָהֵם וַיִּגְדַּל
מֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל אֶחָיו
וַיַּרְא בְּסִבְלֹתָם וַיַּרְא
אִישׁ מִצְרִי מַכֶּה אִישׁ
עִבְרִי מֵאֶחָיו: וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה וַיַּרְא
כִּי אֵין אִישׁ וַיַּךְ אֶת הַמִּצְרִי
וַיִּטְמְנֵהוּ בַּחוֹל: וַיֵּצֵא בַּיּוֹם
הַשֵּׁנִי וְהִנֵּה שְׁנֵי אֲנָשִׁים עִבְרִים
נִצִּים וַיֹּאמֶר לָרָשָׁע לָמָּה תַכֶּה
רֵעֶךָ: וַיֹּאמֶר מִי שָׂמְךָ לְאִישׁ שַׂר
וְשֹׁפֵט עָלֵינוּ הַלְהָרְגֵנִי אַתָּה
אֹמֵר כַּאֲשֶׁר הָרַגְתָּ אֶת הַמִּצְרִי
וַיִּירָא מֹשֶׁה וַיֹּאמַר אָכֵן נוֹדַע
הַדָּבָר: וַיִּשְׁמַע פַּרְעֹה אֶת הַדָּבָר
הַזֶּה וַיְבַקֵּשׁ לַהֲרֹג אֶת מֹשֶׁה
וַיִּבְרַח מֹשֶׁה מִפְּנֵי פַּרְעֹה
וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ מִדְיָן וְהָיָה רֹעֶה
אֶת צֹאן יִתְרוֹ וַיִּנְהַג אֶת הַצֹּאן
אַחַר הַמִּדְבָּר וַיָּבֹא אֶל הָהָר
הָאֱלֹהִים חֹרֵבָה: וַיַּרְא וְהִנֵּה סְנֶה
בֹּעֵר בָּאֵשׁ וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֻכָּל:

מֹשֶׁה אָסֻרָה נָּא וְאֶרְאֶה אֶת הַמַּרְאֶה הַגָּדוֹל הַזֶּה מַדּוּעַ לֹא יִבְעַר הַסְּנֶה: וַיִּקְרָא אֵלָיו אֱלֹהִים מִתּוֹךְ הַסְּנֶה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי: וַיֹּאמֶר ה' רָאֹה רָאִיתִי אֶת עֳנִי עַמִּי אֲשֶׁר בְּמִצְרָיִם וְאֶת צַעֲקָתָם שָׁמַעְתִּי מִפְּנֵי נֹגְשָׂיו כִּי יָדַעְתִּי אֶת מַכְאֹבָיו:

וְעַתָּה לְכָה וְאֶשְׁלָחֲךָ אֶל פַּרְעֹה מִמִּצְרָיִם: הָיָה מֹשֶׁה מְחַשֵּׁב בְּלִבּוֹ וְאוֹמֵר שֶׁמָּא יִהְיוּ הַמִּצְרִים מְכַלִּים אֶת יִשְׂרָאֵל לְפִיכָךְ הֶרְאָהוּ הקב"ה אֵשׁ בּוֹעֶרֶת וּסְנֶה אֵינֶנּוּ אֻכָּל: אָמַר לוֹ כְּשֵׁם שֶׁהַסְּנֶה בּוֹעֵר בָּאֵשׁ וְאֵינֶנּוּ אֻכָּל כָּךְ הַמִּצְרִים אֵינָם יְכוֹלִים לְכַלּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל

וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וַיֶּאֱסֹף אֶת כָּל זִקְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה כֵּן אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה מִקֹּצֶר רוּחַ וּמֵעֲבֹדָה קָשָׁה:

אז בא מצרימה ובאת אל
הנענים והאמללים, אל כל
הנאנחים והנדכאים
ואמרת אליהם כי עבדים
הם והם לא יבינו; ואמרת
אליהם כי אמללים הם והם
לא ידעו; וכי גדול עניים
ונורא לחצם והם לא יאמינו
ופקחת את עיניהם בחוזק יד
על כל לחצם ועל כל עניים
וגאלת אותם; ועם רב ימשך
אחריך מקרב אחיך אשר לא
ידעת ואשר לא ידעוך עוד
ומקרב כל העם מסביב אשר
רע ומר להם; והיית לאב המון
אדם רב ולראש שבטים ועשית
מן התולעים אדם
ומן האדם צלם
ומעפרות חול ארץ

היום

אתם

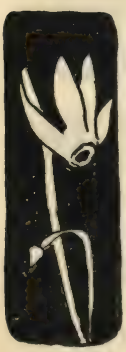

יוצאים

בחודש

האביב

וְאָכְלוּ אֶת הַבָּשָׂר בַּלַּיְלָה הַזֶּה
צְלִי-אֵשׁ וּמַצּוֹת עַל מְרֹרִים יֹאכְלֻהוּ׃
וְכָכָה תֹּאכְלוּ אֹתוֹ מָתְנֵיכֶם
חֲגֻרִים נַעֲלֵיכֶם בְּרַגְלֵיכֶם וּמַקֶּלְכֶם
בְּיֶדְכֶם וַאֲכַלְתֶּם אֹתוֹ בְּחִפָּזוֹן

הַיּוֹם אַתֶּם יֹצְאִים
בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב

וַיִּסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵרַעְמְסֵס סֻכֹּתָה
כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלִי הַגְּבָרִים
לְבַד מִטָּף׃ וְגַם עֵרֶב רַב עָלָה
אִתָּם וְצֹאן וּבָקָר מִקְנֶה כָּבֵד מְאֹד

הַיּוֹם אַתֶּם יֹצְאִים
בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב

וַיִּשָּׂא הָעָם אֶת בְּצֵקוֹ טֶרֶם יֶחְמָץ
מִשְׁאֲרֹתָם צְרֻרֹת בְּשִׂמְלֹתָם עַל
שִׁכְמָם׃ וַיֹּאפוּ אֶת הַבָּצֵק אֲשֶׁר
הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עֻגֹת מַצּוֹת
כִּי לֹא חָמֵץ כִּי גֹרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם
וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ וְגַם
צֵדָה לֹא עָשׂוּ לָהֶם׃

הַיּוֹם אַתֶּם יֹצְאִים
בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב

וַיְהִי מִקֵּץ שְׁלוֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע
מֵאוֹת שָׁנָה וַיְהִי בְּעֶצֶם הַיּוֹם
הַזֶּה יָצְאוּ כָּל צִבְאוֹת ה׳ מֵאֶרֶץ
מִצְרָיִם וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם

זָכוֹר
אֶת הַיּוֹם הַזֶּה
אֲשֶׁר יְצָאתֶם
מִמִּצְרַיִם
מִבֵּית
עֲבָדִים

יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם
בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לֹעֵז
הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ
יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו
הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס
הַיַּרְדֵּן יִסֹּב לְאָחוֹר
הֶהָרִים רָקְדוּ כְאֵלִים
גְּבָעוֹת כִּבְנֵי צֹאן
מַה לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס
הַיַּרְדֵּן תִּסֹּב לְאָחוֹר
הֶהָרִים תִּרְקְדוּ כְאֵלִים
גְּבָעוֹת כִּבְנֵי צֹאן
מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי אָרֶץ
מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ יַעֲקֹב

בְּשַׁלַּח פַּרְעֹה אֶת
הָעָם וְלֹא נָחָם אֱלֹהִים
דֶּרֶךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים כִּי
קָרוֹב הוּא כִּי אָמַר אֱלֹהִים
פֶּן יִנָּחֵם הָעָם בִּרְאֹתָם
מִלְחָמָה וְשָׁבוּ מִצְרָיְמָה;
וַיַּסֵּב אֱלֹהִים אֶת הָעָם
דֶּרֶךְ הַמִּדְבָּר יַם סוּף

וַחֲמֻשִׁים עָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם

וַיֻּגַּד לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם כִּי בָרַח
הָעָם וַיֵּהָפֵךְ לְבַב פַּרְעֹה
וַעֲבָדָיו אֶל הָעָם וַיֹּאמְרוּ

מַה זֹּאת עָשִׂינוּ כִּי שִׁלַּחְנוּ
אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעָבְדֵנוּ
וַחֲמֻשִׁים עָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם
זָכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר
יְצָאתֶם מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים

וַיֶּאְסֹר אֶת רִכְבּוֹ וְאֶת עַמּוֹ
לָקַח עִמּוֹ; וַיְחַזֵּק ה׳ אֶת לֵב
פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיִּרְדֹּף
אַחֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים
בְּיָד רָמָה
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים
בְּיָד רָמָה
וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם אַחֲרֵיהֶם
וַיַּשִּׂיגוּ אוֹתָם חוֹנִים
עַל הַיָּם

אַרְבַּע כִּיתּוֹת נַעֲשׂוּ עַל הַיָּם
אַחַת אוֹמֶרֶת
לִפּוֹל אֶל הַיָּם
אַחַת אוֹמֶרֶת
לָשׁוּב לְמִצְרַיִם
אַחַת אוֹמֶרֶת
לִנְצוֹחַ כְּנֶגְדָּם
אַחַת אוֹמֶרֶת
לַעֲשׂוֹת מִלְחָמָה כְּנֶגְדָּם
מִתּוֹךְ שֶׁהָיוּ עוֹמְדִין וְנוֹטְלִין
עֵצָה אֵלֶּה וְאֵלֶּה קָפַץ
נַחְשׁוֹן בֶּן עַמִּינָדָב וְיָרַד לַיָּם
תְּחִילָּה:

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הָיָה מֹשֶׁה
מַאֲרִיךְ בִּתְפִלָּה; אָמַר לוֹ
הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְדִידַי טוֹבְעִים
בַּיָּם וְאַתָּה עוֹמֵד וּמַרְבֶּה בִּתְפִלָּה
לְפָנַי; אָמַר לְפָנָיו רִבּוֹנוֹ שֶׁל
עוֹלָם וּמַה בְּיָדִי לַעֲשׂוֹת;
אָמַר לוֹ דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְיִסָּעוּ; וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ
עַל הַיָּם וַיּוֹלֶךְ ה' אֶת הַיָּם
בְּרוּחַ קָדִים עַזָּה כָּל הַלַּיְלָה;
וַיָּשֶׂם אֶת הַיָּם יַבָּשָׁה

וְהַמַּיִם לָהֶם חוֹמָה
מִימִינָם וּמִשְּׂמֹאלָם
וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם
אַחֲרֵיהֶם כֹּל
סוּס פַּרְעֹה
רִכְבּוֹ וּפָרָשָׁיו
אֶל תּוֹךְ הַיָּם

וַתִּקַּח
מִרְיָם
הַנְּבִיאָה
אֲחוֹת
אַהֲרֹן אֶת הַתֹּף בְּיָדָהּ
וַתֵּצֶאןָ כָל הַנָּשִׁים אַחֲרֶיהָ
בְּתֻפִּים וּבִמְחֹלוֹת; וַתַּעַן לָהֶם
מִרְיָם
שִׁירוּ לַה' כִּי גָאֹה גָּאָה
סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם

בְּתֻפִּים וּבִמְחוֹלוֹת
סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם
אָמַר אוֹיֵב אֶרְדֹּף
אַשִּׂיג אֲחַלֵּק שָׁלָל
צָלְלוּ כַּעוֹפֶרֶת
בְּמַיִם אַדִּירִים

וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיָד רָמָה

אוֹתָהּ שָׁעָה בִּקְשׁוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לוֹמַר שִׁירָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לָהֶם הקב"ה

מַעֲשֵׂי יָדַי טוֹבְעִים בַּיָּם וְאַתֶּם אוֹמְרִים שִׁירָה לְפָנַי!

וַיַּסַּע מֹשֶׁה אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּם סוּף וַיֵּצְאוּ אֶל מִדְבַּר שׁוּר וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בַּמִּדְבָּר וְלֹא מָצְאוּ מָיִם: וַיָּבֹאוּ מָרָתָה וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתֹּת מַיִם מִמָּרָה כִּי מָרִים הֵם וַיִּלֹּנוּ הָעָם עַל מֹשֶׁה לֵּאמֹר מַה נִּשְׁתֶּה: תְּנוּ לָנוּ מַיִם לָמָּה זֶּה הֶעֱלִיתָנוּ מִמִּצְרַיִם לְהָמִית אוֹתִי וְאֶת בָּנַי וְאֶת מִקְנַי בַּצָּמָא:

וַיְהִי הָעָם כְּמִתְאֹנְנִים רַע
וְהָאֲסַפְסֻף אֲשֶׁר בְּקִרְבּוֹ הִתְאַוּוּ
תַּאֲוָה וַיָּשֻׁבוּ וַיִּבְכּוּ גַּם בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ מִי יַאֲכִלֵנוּ בָּשָׂר
זָכַרְנוּ אֶת הַדָּגָה אֲשֶׁר נֹאכַל
בְּמִצְרַיִם חִנָּם אֵת הַקִּשֻּׁאִים
וְאֵת הָאֲבַטִּחִים וְאֶת הֶחָצִיר
וְאֶת הַבְּצָלִים וְאֶת הַשּׁוּמִים
וְעַתָּה נַפְשֵׁנוּ יְבֵשָׁה אֵין כֹּל
בִּלְתִּי אֶל הַמָּן עֵינֵינוּ׃
וַיִּסְעוּ מֵאֵילִים וַיָּבֹאוּ כָּל
עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל מִדְבַּר סִין
וַיִּלּוֹנוּ כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל
מֹשֶׁה וְעַל אַהֲרֹן בַּמִּדְבָּר׃ וַיֹּאמְרוּ
אֲלֵהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִי יִתֵּן מוּתֵנוּ
בְיַד ה׳ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשִׁבְתֵּנוּ
עַל סִיר הַבָּשָׂר בְּאָכְלֵנוּ לֶחֶם
לָשֹׂבַע כִּי הוֹצֵאתֶם אֹתָנוּ אֶל
הַמִּדְבָּר הַזֶּה לְהָמִית אֶת כָּל
הַקָּהָל הַזֶּה בָּרָעָב

קומו תועי מדבר, צאו מתוך השממה
עוד הדרך רב, עוד רבה המלחמה
רב לכם לנוע, לנוד בערבה
ולפניכם פרושה דרך גדולה, רחבה
רק ארבעים שנה נתע בין ההרים
ובחול עמנו ששים רבוא פגרים
אל נא יעצרונו פגרי הנחשלים
שבעבדותם מתו-נפשם על החללים
ירקבו בקלונם הרוחים על צרותם
שבכתפם נשאו ממצרים אותם
ימתק למו חלומם רב בצלים, שומים
דודים מלאי בשר רבים ועצומים
עוד היום או מחר יחלק רוח קדים
עם העיט גופת אחרון העבדים

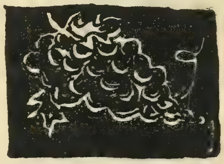
קומו אפוא נדים! עזבו נא השממה!
אך אל יעל קולכם, דרכו עז בדממה!
פן צעדכם ירגיז מדבר ונרדמים
איש ואיש בלבבו ישמע הד פעמים
איש בלבבו ישמע קול אלוה דובר;
"לך! היום אל ארץ חדשה אתה עובר!
לא! לא לחם קלקל, שלו ודגן שמים
לחם עצב תאכל, פרי עמל ידים
לא! לא אהל תהו ועליות שחקים
בית אחר תבנה, אהל אחר תקים!
כי מלבד המדבר תחת השמים
עוד לאלוה עולם גדול רחב ידים
ומלבד ליל הישימון, דמי הציה
תרגש תחת שמשו ארץ יפה-פיה"

וְשַׁתִּי אֶת גְּבֻלְךָ
מִיַּם סוּף וְעַד יָם
פְּלִשְׁתִּים וּמִמִּדְבָּר

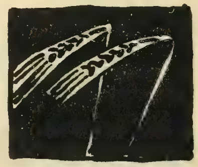
עַד הַנָּהָר כִּי הָאָרֶץ
אֲשֶׁר אַתָּה בָא שָׁמָּה
לְרִשְׁתָּהּ לֹא כְאֶרֶץ

מִצְרַיִם הִוא אֲשֶׁר
יְצָאתֶם מִשָּׁם אֲשֶׁר
תִּזְרַע אֶת זַרְעֲךָ

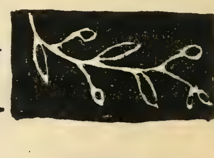
וְהִשְׁקִיתָ בְרַגְלְךָ כְּגַן
הַיָּרָק: וְהָאָרֶץ אֲשֶׁר
אַתֶּם עֹבְרִים שָׁמָּה

לְרִשְׁתָּהּ אֶרֶץ הָרִים
וּבְקָעֹת לִמְטַר הַשָּׁמַיִם
תִּשְׁתֶּה מָּיִם: אֶרֶץ

חִטָּה וּשְׂעֹרָה וְגֶפֶן
וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ
זֵית שֶׁמֶן וּדְבָשׁ

אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנֻת
תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם לֹא
תֶחְסַר כֹּל בָּהּ אֶרֶץ אֲשֶׁר
אֲבָנֶיהָ בַרְזֶל וּמֵהֲרָרֶיהָ תַּחְצֹב
נְחֹשֶׁת

וְהִיא שֶׁעָמְדָה

לַאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ

שֶׁלֹּא אֶחָד בִּלְבָד

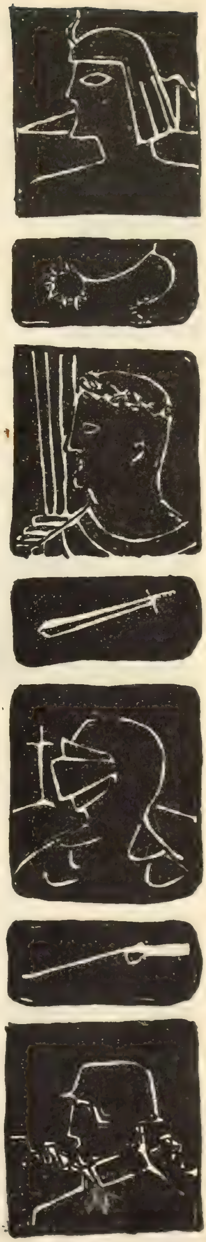
עָמַד עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ

אֶלָּא שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר

עוֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

מַצִּילֵנוּ מִיָּדָם

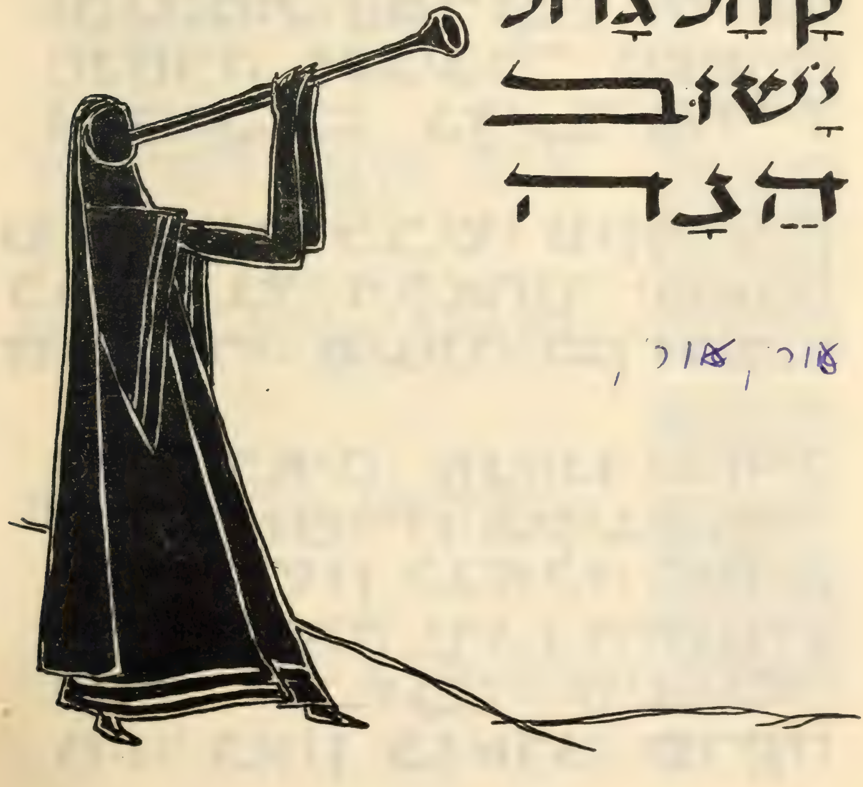

פֶּתַע פִּתְאֹם יִתְנַעֵר
דּוֹר עִזּוּז וְגִבּוֹר
דּוֹר גִּבּוֹר מִלְחָמָה
וְעֵינֵיהֶם בְּהָקִים
וּפְנֵיהֶם לֶהָבִים
וִידֵיהֶם לַחֲרָבוֹת
וְהִרְעִימוּ אַדִּירִים בְּקוֹלָם
קוֹל שָׂשִׂים רְבָבָה
קוֹל קוֹרֵעַ הַסְּעָרָה
וּבְנַהֲמַת הַמִּדְבָּר הַזּוֹעֵף
יִתְחָרֶה וּסְבִיבָם נִשְׂעָרָה
וּסְבִיבָם נִזְעָמָה

עוּרִי עוּרִי לִבְשִׁי עֻזֵּךְ צִיּוֹן
לִבְשִׁי בִּגְדֵי תִפְאַרְתֵּךְ יְרוּשָׁלַיִם
הִתְנַעֲרִי מֵעָפָר קוּמִי

הֵם קוֹרְאִים אֲנַחְנוּ גִּבּוֹרִים
דּוֹר אַחֲרוֹן לְשִׁעְבּוּד
וְרִאשׁוֹן לִגְאֻלָּה אֲנַחְנוּ
יָדֵנוּ לְבַדָּהּ, יָדֵנוּ הַחֲזָקָה
אֶת כֹּבֶד הָעֹל
מֵעַל גְּאוֹן צַוָּארֵנוּ פָּרְקָה

עַל הַר גָּבֹהַ עֲלִי לָךְ
מְבַשֶּׂרֶת צִיּוֹן
הָרִימִי בַכֹּחַ קוֹלֵךְ
מְבַשֶּׂרֶת צִיּוֹן
אִמְרִי לְעָרֵי יְהוּדָה
קָהָל גָּדוֹל
יָשׁוּב
הֵנָּה

אורי, אורי,

הַיּוֹם אַתֶּם יוֹצְאִים
בְּחוֹדֶשׁ הָאָבִיב
אֶל אֶרֶץ טוֹבָה וּרְחָבָה
אֶל אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ
וַתְּהִי לָכֶם לְמוֹרָשָׁה

כְּתֹנוֹת פַּסִּים לָבַשׁ הַגָּן
וּכְסוּת רִקְמָה מַדֵּי דִשְׁאוֹ
וּמְעִיל תַּשְׁבֵּץ עָטָה כָּל עֵץ
וּלְכָל עַיִן הֶרְאָה כִּלְאוֹ

כָּל צִיץ חָדָשׁ לִזְמַן חָדָשׁ
יָצָא שׂוֹחֵק לִקְרַאת בּוֹאוֹ
אַךְ לִפְנֵיהֶם שׁוֹשָׁן עוֹבֵר
מֶלֶךְ עַל כֹּל הוֹרֵם כִּסְאוֹ

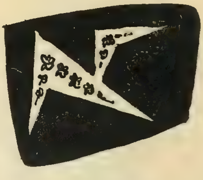
יָצָא מִבֵּין מִשְׁמַר עָלָיו
וַיְשַׁנֶּה אֶת בִּגְדֵי כִלְאוֹ
מִי לֹא יִשְׁתֶּה יֵינוֹ עָלָיו
הָאִישׁ הַהוּא יִשָּׂא חֶטְאוֹ

שיר השירים אשר לשלמה
כי הנה הסתו עבר
הגשם חלף הלך לו
הנצנים נראו בארץ
עת הזמיר הגיע
וקול התור נשמע בארצנו
אני חבצלת השרון
שושנת העמקים
דודי לי ואני לו
הרועה בשושנים

אני חבצלת השרון שושנת העמקים;
כשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות;
כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים

מעין גנים
באר מים חיים
ונוזלים מן לבנון
גן נעול אחותי כלה
גל נעול מעין חתום

עד שיפוח היום ונסו הצללים אלך
לי אל הר המור ואל גבעת הלבונה
כלך יפה רעיתי ומום אין בך

תי מלבנון
אתי כלה תבואי
ממענות אריות
מראש שניר וחרמון
הנך יפה רעיתי
עיניך יונים
זה דודי זה רעי
בנות ירושלים

מה דודך מדוד היפה בנשים מה
דודך מדוד? דודי צח ואדום
דגול מרבבה; מראהו כלבנון בחור
כארזים; זה דודי וזה רעי בנות ירושלים

נה הלך דודך
היפה בנשים
אנה פנה דודך
ונבקשנו עמך
דודי ירד לגנו
לערוגות הבשם

מה יפו דודיך אחותי כלה מה טבו דודיך
מיין וריח שמניך מכל בשמים

יונתי בחגוי הסלע
בסתר המדרגה
הראיני את מראיך
השמיעני את קולך
כי קולך ערב
ומראך נאוה

אל תראוני שאני שחרחורת ששזפתני
השמש בני אמי נחרו בי שמני נוטרה
את הכרמים כרמי שלי לא נטרתי

שעלים קטנים
מחבלים כרמים
וכרמינו סמדר
שמני נוטרה
את הכרמים

לְכָה דוֹדִי נֵצֵא הַשָּׂדֶה נָלִינָה בַּכְּפָרִים;
נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים נִרְאֶה אִם פָּרְחָה הַגֶּפֶן
פִּתַּח הַסְּמָדַר הֵנֵצוּ הָרִמּוֹנִים

קוֹל דּוֹדִי הִנֵּה זֶה בָּא
מְדַלֵּג עַל הֶהָרִים
מְקַפֵּץ עַל הַגְּבָעוֹת

דּוֹמֶה דוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים
עַל הָרֵי בְשָׂמִים; עוּרִי צָפוֹן
וּבוֹאִי תֵימָן הָפִיחִי גַנִּי
יִזְּלוּ בְשָׂמָיו יָבֹא דוֹדִי לְגַנּוֹ
וְיֹאכַל פְּרִי מְגָדָיו

אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת
שֶׁשְּׁזָפַתְנִי הַשָּׁמֶשׁ
שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה
בְּנוֹת יְרוּשָׁלָיִם

הגיע ליל פסח כל העולם
כלו אומר הלל כי בלילה
הזה אוצרות הטללים נפתחים

גשם חלף וסתו עבר
והכל בעתו נוצר
לך לשלום גשם

דודאים נתנו ריח
בגנת דודים
בוא בשלום טל

כוח ברקים וצנורי שחק
עשו שליחותם
לך לשלום גשם

לאוצר בקציר
גדולי חציר
בוא בשלום טל

מריח מימיך נשאות
שפלים ומלאו אסמיך
לך לשלום גשם

נעים שמחות פרי עץ הדר
עדת יעודר
בוא בשלום טל

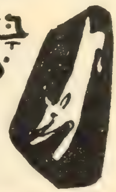
עַל הַגֶּפֶן
וְעַל אֶרֶץ
חֶמְדָּה וְטוֹבָה וּרְחָבָה
לֶאֱכֹל מִפִּרְיָהּ וְלִשְׂבֹּעַ
מִטּוּבָהּ
נְבָרֵךְ
עַל אֲשֶׁר נִגְאַלְנוּ וְהִגַּעְנוּ
לְלַיְלָה זֶה לִשְׂמוֹחַ בּוֹ
וּלְהָסֵב בּוֹ שֶׁבֶת אַחִים
גַּם יָחַד
כֵּן נַגִּיעַ
לְמוֹעֲדִים הַבָּאִים לִקְרָאתֵנוּ
בְּשָׁלוֹם שְׂמֵחִים בְּבִנְיָן
וְשָׂשִׂים בַּעֲמָלֵנוּ וּבְפִרְיֵנוּ
נָשִׁיר
חָדָשׁ
עַל גְּאוּלָּתֵנוּ וּפְדוּת נַפְשֵׁנוּ

על גבע רם על ראש התל חליל רועה שם מחלל
מזמור חדש לישראל
ולרועה רק אהל בד, ולו רק גדי, גדי אחד
חד גדיא חד גדיא

קפץ ובא חתול בילל: "פנו גם לי מקום בתל!"
"מיאו! לא אשב בטל!"
ענו השנים פה אחד: "בחפץ לב, חתול נכבד"
חד גדיא חד גדיא

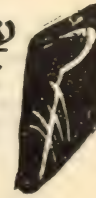
בא כלב הב צוהל שואל: "האין גם לי מקום בתל
שמר אשמר יומם וליל!"
ענו בזמר פה אחד: "תן יד חבר, הב לנו יד"
חד גדיא חד גדיא

ומי זה בא? שתיל מקל: "חלקו חלקי גם לי בתל
אצמח לפרי, אגדל לצל!"
ענו בזמר פה אחד: "פרי וצל, כמה נחמד!"
חד גדיא חד גדיא

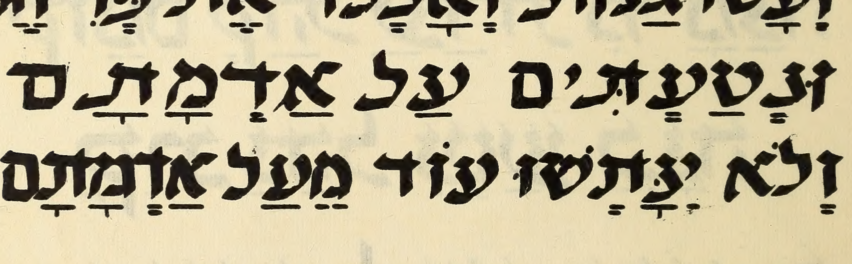

ואש יצאה ממאפל: "יהי אור וחם בכל התל!
לקלות, לצלות ולבשל!"
ענו בזמר פה אחד: "גם אור, גם חם הנה בא גד"
חד גדיא חד גדיא

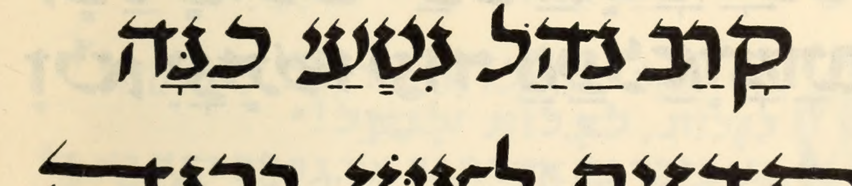
על גבע רם, על ראש התל חרמש נוצץ ומצלצל
צליל קציר לישראל
נרימה זמר פה אחד, גדי פה עמר בשיר הדד
חד גדיא חד גדיא

הִנֵּה יָמִים בָּאִים
וְנִגַּשׁ חוֹרֵשׁ בַּקּוֹצֵר
וְדוֹרֵךְ עֲנָבִים בְּמוֹשֵׁךְ הַזָּרַע
וְהִטִּיפוּ הֶהָרִים עָסִיס
וְכָל הַגְּבָעוֹת תִּתְמוֹגַגְנָה
וְשַׁבְתִּי אֶת שְׁבוּת עַמִּי יִשְׂרָאֵל
וּבָנוּ עָרִים נְשַׁמּוֹת וְיָשָׁבוּ
וְנָטְעוּ כְרָמִים וְשָׁתוּ אֶת יֵינָם
וְעָשׂוּ גַנּוֹת וְאָכְלוּ אֶת פְּרִיהֶם
וּנְטַעְתִּים עַל אַדְמָתָם
וְלֹא יִנָּתְשׁוּ עוֹד מֵעַל אַדְמָתָם

חֲסַל סִדּוּר פֶּסַח כְּהִלְכָתוֹ
כְּכָל מִשְׁפָּטוֹ וְחֻקָּתוֹ
כַּאֲשֶׁר זָכִינוּ לְסַדֵּר אוֹתוֹ
כֵּן נִזְכֶּה לַעֲשׂוֹתוֹ

זָךְ שׁוֹכֵן מְעוֹנָה
קוֹמֵם קְהַל עֲדַת מִי מָנָה
קָרֵב נַהֵל נִטְעֵי כַנָּה
פְּדוּיִם לְצִיּוֹן בְּרִנָּה

נאות מרדכי תשט"ז

ליטו-וולף (וכנהימר) רח' הרצל 14 חיפה טל. 2488